

ناصرالدین انصاری

۱۳۹-۱۴۹

آیت الله اشرفی

حجت الاسلام عرفان

آیت الله بیانی

آیت الله غروی علیاری

حجت الاسلام

حجت الاسلام حلو

موسوی اصفهانی





## حجت الاسلام عرفان

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ حسن عرفان، یکی از اساتید و فضلاء و خطبای مشهور حوزه علمیه قم بود.

فقید سعید در روز یکشنبه ۲۶ خرداد ۱۳۳۶ ش (۱۷ ذیقعدہ ۱۳۷۶ ق) در شهرضا زاده شد و پس از تحصیلات ابتدایی، علوم دینی را نزد استادانی همچون حجج اسلام: سید محمدعلی طباطبائی، میرزا نصرالله زارعان، حاج شیخ علی تاکی و شیخ محمدحسین رهایی آغاز کرد و سپس به اصفهان رفت و از استادانی چون آیت الله حاج آقا حسن امامی بهره برگرفت. در حدود سال ۱۳۹۵ ق به قم آمد و ادبیات را نزد حضرات آقایان: شیخ محمدعلی مدرس افغانی، سید جواد طالقانی و شیخ حسن تهرانی و سطوح عالیہ را نزد حضرات آیات: علی کریمی جهرمی، رضا استادی، شیخ مصطفی اعتمادی، سید محمد ابطحی کاشانی و پیشوائی تهرانی آموخت و پس از آن به دروس خارج حضرات آیات: میرزا جواد تبریزی و حاج شیخ محمدعلی اسماعیل پور قمشه‌ای رفت و مبانی علمی اش را استوار کرد و علاوه بر آن سال‌ها به تبلیغ و تدریس و تألیف پرداخت. وی سالیان فراوان در شهرهای مختلف ایران و غیر آن (عراق، عربستان، امارات، سوئد و سوریه) به تبلیغ دین و مذهب و در مدارس مختلف حوزه علمیه قم به تدریس دروس ادبیات و بلاغت و سطوح (معنی، معالم، مختصر، مطول، شرح لمعه و مکاسب) و تألیف و راهنمایی رساله‌های علمی اشتغال داشت و در برنامه‌های مذهبی رادیو معارف نیز به عنوان کارشناس شرکت می‌کرد.

آثارش عبارتند از:

۱. کرانه‌ها (شرح فارسی مختصر المعانی، ۳ جلد)
۲. شرح فارسی جواهر البلاغه (۲ جلد)
۳. شرح فارسی تهذیب البلاغه
۴. پژوهشی در اعجاز قرآن
۵. آرمان غدیر از دیدگاه امیرالمؤمنین (ع)
۶. مکرز: پرتوی از غدیر در کلام امیرالمؤمنین (ع)
۷. پدر و مادر در فرهنگ اسلامی
۸. درمان نازایی و ناتوانی‌های جنسی
۹. زبان آگاهی پیامبر و امامان (ع)
۱۰. فرهنگ غلط‌های رایج
۱۱. خاطر و خاطره
۱۲. آفت‌ها و لطافت‌های جنسی
۱۳. گلوآزه: مجموعه‌ای از نامه‌ای اصیل اسلامی و ایرانی
۱۴. وسواس و درمان آن
۱۵. مجموعه مقالات (در مجله نور علم و حدیث زندگی)

آن مرحوم در ۶۱ سالگی برفراز منبر در مسجد امام کرمان در روز سه‌شنبه ۱۳ شهریور ۱۳۹۷ ش (۲۳ ذیحجه الحرام ۱۴۳۹ ق) دچار عارضه قلبی شد و در روز چهارشنبه ۱۴ شهریور چشم از جهان فرو بست و پیکرش

پس از تشییع باشکوه در کرمان به قم انتقال داده شد و پس از تشییع مجدد در صبح جمعه و نماز آیت الله سید محسن خرازی بر آن، در گلزار شهدای علی بن جعفر (علیه السلام) به خاک سپرده شد.

## آیت الله غروی علیاری

حضرت آیت الله آقای حاج میرزا جواد غروی علیاری یکی از مراجع تقلید و علمای معروف تهران بود.

معظم له در سال ۱۳۵۳ق (۱۳۱۳ش) در تبریز در بیت علم و فقاہت زاده شد. پدر بزرگوارش آیت الله حاج میرزا علی غروی علیاری (۱۳۱۹-۱۴۱۷ق). از شاگردان آیات عظام: سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی، آقا ضیاء عراقی، شیخ اسدالله زنجانی و سید ابوتراب خوانساری. و جدش آیت الله میرزا محسن غروی علیاری (م ۱۳۲۳ق). از شاگردان آیات عظام: آخوند خراسانی، سید محمد کاظم یزدی، فاضل شرایبانی، شیخ محمد حسن مامقانی و شریعت اصفهانی. و نیای والایش آیت الله شیخ محمد حسن علیاری (م ۱۳۵۸ق). از شاگردان آیات عظام: آخوند خراسانی، فاضل ایروانی و حاج ملا احمد شبستری. و جد اعلایش آیت الله العظمی ملا علی علیاری (م ۱۳۲۷ق). از شاگردان آیات عظام: شیخ انصاری، میرزای شیرازی، سید حسین کوهکمری، شیخ راضی نجفی و شیخ مهدی کاشف الغطاء و صاحب بهجة الآمال فی شرح زبدة المقال بوده است.



آن مرحوم ادبیات عرب را از مرحومان: شیخ سلیمان علیاری و میرزا عبدالرزاق مُشک عنبری و سطوح را از پدر بزرگوارش (شرح لمعه و رسائل) و مرحوم آیت الله شیخ محمد آخوندی (معالم، قوانین و شرح لمعه) آموخت و در حدود ۱۳۳۰ش رهسپار نجف اشرف شد و سطوح عالیہ را از محضر حضرات آیات: میرزا محمد علی توحیدی تبریزی (مکاسب) و سید مرتضی فیروزآبادی (کفایه) فراگرفت و پس از آن به دروس خارج حضرات آیات: آقای خوبی، میرزا ابراهیم اصطهباناتی، سید نصرالله مستنبط، شیخ محمد فاضل قائنی، شیخ محمد علی سرابی، شیخ محمد علی توحیدی و سید محمد جعفر جزایری (مروج) حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار کرد. سپس به ایران بازگشت و به مشهد مقدس رفت و سالیان فراوان از دروس آیات عظام: آقای میلانی و حاج میرزا احمد کفایی و آیت الله حاج شیخ مرتضی شاهرودی (در اخلاق و عرفان) بهره برگرفت و پس از آن به حوزه علمیه قم آمد و شرح منظومه را از آیت الله شیخ راضی تبریزی آموخت و به دروس آیات عظام: آقای گلپایگانی، آقای اراکی، آقای مرعشی نجفی، شیخ عباسعلی شاهرودی، سید محمد محقق داماد، میرزا هاشم آملی و علامه طباطبایی (در تفسیر و فلسفه) حاضر شد و به قله رفیع اجتهاد نائل آمد و علاوه بر تحصیل، به تدریس سطوح و تألیف و تبلیغ دین و حمایت از نهضت اسلامی مردم ایران اشتغال داشت و نامش ذیل برخی از اعلامیه های مدرسین حوزه علمیه قم دیده می شد. وی دو بار در تهران و کرمانشاه بازداشت و مدتی هم به عجب شیر تبعید شد. وی در سال ۱۳۵۳ش به تهران آمد و به فعالیت های دینی (اقامه جماعت در مسجد جامع فاطمیه در میدان تسلیحات) و علمی (تدریس خارج فقه و اصول و تفسیر و اخلاق در مدرسه علمیه فاطمیه) و تألیف و سخنرانی پرداخت و از اعضای مؤسس جامعه روحانیت مبارز بود و در جلسات آن حضور می یافت. وی از پدر بزرگوارش اجازه اجتهاد و از حضرات آیات: شیخ آقا بزرگ تهرانی و مرعشی نجفی و شیخ ابوالحسن انصاری و پدرش اجازه روایت حدیث داشت.

آثار چاپی اش عبارتند از:

۱. جامع الفروع. رساله عملیه.

۲. مناسک حج
  ۳. استفتائات
  ۴. حاشیه بر عروة الوثقی
  ۵. دروس سیر و سلوک (۳ جلد)
  ۶. الرجعة و المعراج
  ۷. نبوت و امامت
  ۸. شناخت توحید
  ۹. شناخت امام منتظر (عج)
- و آثار غیر چاپی اش عبارتند از:
۱. تقریرات درس آیت الله شیخ عباسعلی شاهرودی
  ۲. تقریرات درس آیت الله محقق داماد
  ۳. تفسیر برخی از سوره های قرآن مجید
  ۴. مقالاتی در: فضائل انسانی، استقامت، ایمان
  ۵. مقالاتی در: نفس، قلب، روح و عقل

آن عالم بزرگوار در ۸۴ سالگی در روز پنجشنبه ۱۵ شهریور ۱۳۹۷ (۲۵ ذیحجه الحرام ۱۴۳۹ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در روز یکشنبه ۱۸ شهریور در تهران به قم انتقال داده شد و پس از نماز آیت الله العظمی شبیری زنجانی در حجره ۳۶ صحن حرم مطهر حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

## حجت الاسلام حلو

حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج سید محمد علی حلویکی از فضلاء نامی حوزه نجف اشرف بود.

فقید سعید در روز سه شنبه ۲۹ جمادی الاولی ۱۳۷۶ق (اول ژانویه ۱۹۵۷م / ۱۱ دی ۱۳۳۵ش) در بیت علم و فضیلت در نجف اشرف زاده شد. جدش آیت الله سید عبدالرزاق حلو (۱۳۳۷ق). صاحب کتاب فقهی بزرگ جامع الاحکام، در ۲۰ جلد و از شاگردان معروف آیت الله العظمی شیخ محمد حسن مامقانی و آیات عظام: شیخ محمد طه نجف، میرزا حسین خلیلی و آخوند خراسانی است. وی تحصیلات خود را در دانشگاه بغداد در رشته مدیریت و اقتصاد (در سال ۱۹۸۵م) به پایان رساند و پس از آن تحصیلات خویش را در حوزه نجف آغاز کرد و پس از تکمیل ادبیات و سطوح، به حوزه علمیه قم آمد و دروس خود را نزد حضرات آیات: شیخ هادی آل راضی، شیخ محمد سند، شیخ حسن رمیثی عاملی، سید حسین شاهرودی، سید محمود هاشمی شاهرودی و سید کاظم حائری پی گرفت و در کنار آن به تدریس و تألیف و تبلیغ دین پرداخت. پس از سقوط نظام بعثی در سال ۲۰۰۴م به عراق بازگشت و فعالیت های علمی خویش را در نجف اشرف و شهرهای مختلف عراق آغاز کرد. او سالیان فراوان در حرم مطهر علوی (ع). مقبره آیت الله خویی. به تدریس سطوح عالی و در شهرهای: بصره، دیوانیه، عماره، ناصریه، سماوه و کوت و کشورهای عربی و اروپایی به بحث و منبر در شبکه های ماهواره ای به تبلیغ دین و مذهب و ترویج و روشنگری و شبهه زدایی از اندیشه مهدویت می پرداخت و بر بسیاری از مجلات و همایش های مهدویت اشراف علمی داشت. او عضو هیئت علمی «عتبه حسینی» و «عتبه عباسیه» و «مسجد کوفه» و «مسجد

سهله» و مؤسس «مکتبه الامام الصادق (ع)» و سردبیر فصلنامه انتظار بود و نامش به عنوان یکی از فضلاء معروف حوزه نجف، در ایران و عراق طنین افکن بود.

برخی از تألیفاتش عبارتند از:

۱. کشف البصر عن تزویج ام کلثوم من عمر
۲. ابوهیره القادام من المجهول
۳. تاریخ الحدیث النبوی بین سلطه النص و نص السلطه
۴. اللیلة الفاطمیة. مقارنات بین لیلتین: القدر و فاطمه
۵. عقائدنا بین السائل و المجیب
۶. التمهید فی علم الدراییة
۷. عقائد الامامیة بروایة صحاح الستة
۸. ایها فاطمة تراتیل فی زمن مقهور
۹. انصار الحسین، الثورة و الثوار
۱۰. من النقد الی الرد الشعائر الحسینیة الی این؟
۱۱. مسلم بن عقیل محنة الشهيد و ملحمة الشهادة
۱۲. الزهراء فوق الشبهات
۱۳. شرح المناجاة الخمس عشرة للامام زین العابدین
۱۴. مزار شریفه بنت الحسن، قرائات تحقیقیه
۱۵. العباس بن علی ملحمة الطف
۱۶. صانعو السلام: علی و بنوه
۱۷. مشاهدات الملاء الاعلی البيت الفاطمی تحت الکساء
۱۸. الشهادة الثالثة الهوية المطاردة
۱۹. دروس فی الامامة و الامام
۲۰. فقه الحوار و نبذ العنف فی حركة الامام المهدي
۲۱. الیمانی رایة الهدی
۲۲. الاصول التمهیدیة فی المعارف المهدویة
۲۳. اشکالیة زواج الامام المهدي و المهديین الاثنی عشر
۲۴. علامات الظهور جدلیة صراع ام تحدیات مستقبل؟
۲۵. الشهيد الممتحن الامام موسی الکاظم
۲۶. الحسن بن علی رجل الحرب و السلام
۲۷. الامام الجواد الامامة المبكرة
۲۸. ظاهرة الحسینیة
۲۹. نصرة المظلوم
۳۰. ادب المحنة: شعراء المحسن بن علی
۳۱. الغیبة و الانتظار
۳۲. قافية الحسینین
۳۳. التحریف المحزفون رصد تاریخی
۳۴. عقیلة قریش آمنة بنت الحسین الملقبة بسکینه

۳۵. محکمات السنن فی الرد علی شبهات اهل الیمن  
 ۳۶. تفسیر الامام الحسین، التفسیر الاثری التطبیقی  
 ۳۷. وقفوهم انهم مسؤولون  
 ۳۸. طابت اقدامکم  
 ۳۹. خلفاء المدرستین، قرائة فی نصوص اهل السنّة  
 ۴۰. الملحقون بسفینة النجاة، قرائة فی الانتماء المعرفی  
 ۴۱. الولایتان التکوینیة و التشریعیة عند الشیعة و اهل السنة. مقاربات فی المنهج و المفهوم.

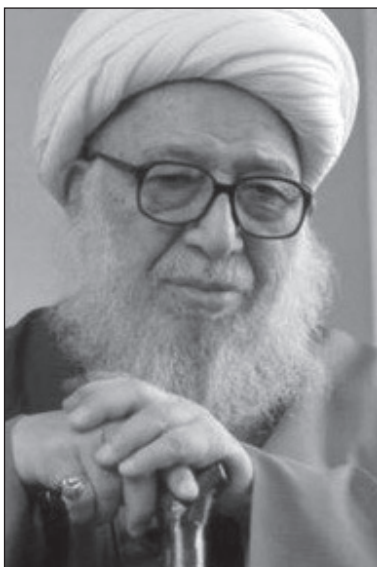
وی در پی بیماری در ۶۴ سالگی در روز سه شنبه ۸ محرم الحرام ۱۴۴۰ ق (۲۷ شهریور ۱۳۹۷ ش / ۱۸ سپتامبر ۲۰۱۸ م) چشم از جهان فرو بست و پیکرش در روز تاسوعا (۹ محرم الحرام)، پس از طواف مرقد مطهر امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل العباس و نماز حجت الاسلام و المسلمین شیخ عبدالمهدی کربلایی، به نجف اشرف انتقال داده و در وادی السلام به خاک سپرده شد. حضرت آیت الله شیخ بشیر نجفی در پیام تسلیت خویش فرمود:

بسم الله الرحمن الرحيم  
 (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ)

با تمام درد و اندوه، خبر عروج یاور اهل بیت (ع) و عالم عامل سید محمد علی الحلورا دریافت کردیم. سید الحلو به ملکوت اعلا رفت تا در جوار پیامبران، صدیقین، شهدا و صالحین قرار گیرد و بعد از خدمت به دین حضرت محمد مصطفی (ص) و جانفشانی در حبّ اهل بیت (ع) در کنار آنان قرار گیرد. پس گوارا باد براو مجاورت اولیاء و لذت مهربانی جدّش امام حسین (ع) که عمری را به خدمت ایشان گذراند تا اینکه در ایام محرم وفات کرد و اشتیاق خود را به امام حسین (ع) نشان داد. ما این مصیبت را به امام زمان (عج)، خانواده سید الحلو، طلاب و اساتید حوزه علمیه و جهان ایمانی تسلیت می‌گوییم.

## آیت الله اشرفی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ مرتضی اشرفی شاهرودی، عالم نامی شاهرود بود.



معظم له در شب جمعه ۵ شعبان المعظم ۱۳۵۲ ق (۲ آذرماه ۱۳۱۲ ش) در نجف اشرف در بیت علم و فقاہت زاده شد. پدر بزرگوارش آیت الله شیخ آقابزرگ (محمد علی) اشرفی (۱۳۰۷-۱۳۹۴ ق). صاحب کتاب الروائع الفقہیة و از شاگردان آیات عظام: حاج آقا حسین قمی، میرزا محمد آقازاده، سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی و آقا ضیاء عراقی. فرزند عالم جلیل شیخ علینقی، فرزند فاضل بارع شیخ محمد علی، فرزند آیت الله حاج ملاعباس شاهرودی بوده است. وی در سال ۱۳۵۳ ق همراه پدر بزرگوارش به مشهد مقدس آمد و بر اثر جربانات مسجد گوهرشاد که منجر به تعطیلی حوزه علمیه مشهد و دستگیری علمای مشهد و تبعید پدرش به شاهرود شد. به شاهرود آمد و پس از تحصیلات ابتدایی در اواسط سال ۱۳۲۶ به تحصیل علوم دینی روی آورد و در مهرماه سال ۱۳۲۸ رهسپار مشهد گردید و ادبیات را نزد مرحوم ادیب نیشابوری و سطوح عالیّه را نزد حضرات آیات: حاج میرزا احمد مدرس یزدی (شرح لمعه)، حاج شیخ هاشم قزوینی (رسائل)، حاج شیخ مرتضی قلعه نویی (مکاسب) و حاج میرزا حسین فقیه سبزواری (کفایه) آموخت و حکمت و فلسفه را هم نزد آیات: میرزا جواد تهرانی و شیخ سیف الله ایسی میانجی فرا

۱. گنجینه دانشمندان، ج ۵، ص ۳۲۰-۳۲۱.

گرفت و از سال ۱۳۳۳ ش (۱۳۷۳ق) به مجلس درس آیت الله العظمی میلانی راه یافت و حدود ۲ سال و نیم از وی بهره برد. در سال ۱۳۳۶ رهسپار نجف اشرف شد و سالیان فراوان از درس های آیات عظام: آقای خویی، میرزا باقر زنجانی، میرزا حسن بجنوردی، آقای شاهرودی، حاج شیخ حسین حلی و امام خمینی بهره برد و یکی از ارکان درس نجف و مستشکلین آن بود و حضور اخوان اشرفی در درس مرحوم امام یکی از اسباب تشیید و تحکیم دروس ایشان بود. وی علاوه بر تحصیل به تدریس سطوح عالی و نگارش تقریرات دروس ایشان پرداخت تا آنکه در سال ۱۳۵۳ ش پس از اخذ اجازات متعدد اجتهاد و امور حسبه از آیات عظام: میرزا حسن بجنوردی، سید عبدالعلی سبزواری و آقای خویی به شاهرود بازگشت و به خدمات جلیله دینی و علمی پرداخت. وی بیش از ۴۰ سال به تدریس سطوح عالی و خارج فقه و اصول (در مدرسه ولی عصر) و اقامه جماعت (هرسه وعده در مسجد جواد الائمه) و تأسیس مدارس و مراکز علمی مدرسه عصمتیه (خواهران) و مدرسه علمیه امام باقر (برادران) و مؤسسه تعلیماتی امام صادق و احیاء و رسیدگی به موقوفات و ضبط و مصرف صحیح عواید آن و پاسخگویی به مشکلات دینی علما و مؤمنان که از گرمسار تا سبزواری همه به معظم له مراجعه می کردند و رسیدگی به حال نیازمندان و مستمندان و احیای شعائر دینی و مذهبی پرداخت و وجودش شمع محفل مردم مسلمان و متدین شاهرود و ملجأ و پناه آنان بود. دقت و نظم در اخذ و مصرف وجوهات خیریه، ساده زیستی، حسن رفتار و کردار و گفتار از ویژگی های ایش بود.

آثار غیرچاپی آن مرحوم عبارتند از:

۱. تقریرات درس اصول آیت الله میرزا باقر زنجانی
۲. تقریرات درس فقه آیت الله شیخ حسین حلی
۳. تقریرات درس فقه و اصول آیت الله خویی
۴. تقریرات درس فقه امام خمینی

سرانجام چراغ عمر آن فقیه بزرگوار در ۸۵ سالگی خاموش شد و در اول محرم الحرام ۱۴۴۰ق (۱۹ شهریور ۱۳۹۷ ش) بدرود حیات گفت و پیکر پاکش صبح روز پنجشنبه ۲۲ شهریور ۱۳۹۷ ش (۳ محرم الحرام) با حضور ده ها هزار نفر از مردم استان سمنان و خراسان و فضیای قم و تهران تشییع و پس از نماز برادر بزرگوارش آیت الله حاج شیخ مصطفی اشرفی شاهرودی در مقبره اختصاصی در مسجد زینبیه در جوار پدر بزرگوارش به خاک سپرده شد و در سوگ فقدانش پیام های تسلیت فراوان از مراجع تقلید قم و نجف صادر شد.

آیت الله العظمی سیستانی در پیام خویش فرمودند:

جناب مستطاب آیه الله آقای حاج شیخ مصطفی اشرفی شاهرودی دامت برکاته  
السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته  
خبر ارتحال اخوی معظم جناب آیه الله آقای حاج شیخ مرتضی اشرفی شاهرودی (رضوان الله علیه) موجب تأثر و تأسف فراوان گردید.

آن بزرگوار سالیان متمادی از عمر شریفشان را در راه ترویج معارف ائمه هدی (علیهم السلام) و خدمت به اهل علم و عموم مؤمنین صرف نمودند و بحق از خدمتگزارانی صادق دین و مذهب بودند.

اینجانب ضایعه فقدان آن عالم جلیل القدر را به جنابعالی و دیگر بستگان محترمشان به خصوص جناب حجة الاسلام آقای حاج شیخ محمد و دامت تأییداته و به حوزه علمیه شاهرود و مردم شریف این شهر



تسلیت عرض نموده و از خداوند منان برای آن فقید سعید علو درجات و برای همه بازماندگان صبر جمیل و أجر جزیل مسألت دارم.  
ولا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم.

و آیت الله العظمی صافی گلپایگانی هم فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

إنا لله وإنا إليه راجعون

حضرت آیه الله آقای حاج شیخ مصطفی اشرفی شاهرودی دامت برکاته

رحلت عالم ربانی حضرت آیه الله آقای حاج شیخ مرتضی اشرفی رحمه الله علیه موجب تأثر و تأسف گردید.

خدمات آن روحانی وارسته در شاهرود و دفاع ایشان از ارزش های اسلامی، ترویج و نشر معارف نورانی اهل بیت علیهم السلام و مبارزه با بدعت ها و انحرافات، و تربیت شاگردانی فاضل، خاطره ای ماندگار از آن عالم بزرگوار باقی خواهد گذاشت.

این ضایعه را به حضرتعالی و بیت علم و فضیلت مرحوم آیه الله حاج آقا بزرگ اشرفی رحمه الله علیه و حوزه های علمیه و اهالی شریف شاهرود، تسلیت می گویم.

ان شاء الله تعالی در این ایام سوگوارى حضرت سالار شهیدان ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) میهمان آن حضرت بوده باشند و با شهدای کربلا محشور گردند.

لطف الله صافی

۲ محرم الحرام ۱۴۴۰ ه.ق

## آیت الله بیانی

حضرت مستطاب آیت الله آقای شیخ محمود بیانی یکی از علمای محترم زابل به شمار می رفت.

فقید سعید در شهریور ۱۳۱۳ ش (جمادی الاولی ۱۳۵۳ق) در روستای میان کنگی زابل در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش مرحوم حجت الاسلام حاج شیخ محمد حسن و جدش از علمای زابل بودند. وی برای تحصیل علوم دینی به زاهدان رفت و ادبیات را از مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد کفعمی خراسانی آموخت و پس از آن به کاشمر رفت و در مدرسه حاج سلطان، ادبیات و سطح را نزد حجت الاسلام حاج شیخ حبیب کاشمیری تکمیل نمود و در سال ۱۳۳۱ ش رهسپار مشهد مقدس شد و شرح لمعه را از آیت الله حاج سید احمد مدرس یزدی و رسائل و مکاسب را از آیت الله میرزا جواد تهرانی آموخت و در ۱۳۳۵ ش راهی نجف اشرف شد و سطوح عالی را نزد آیات: شیخ مسلم ملکوتی و شیخ صدرا بادکوبه ای به پایان رسانید و سالیان فراوان از دروس و ابیات عظام: سید عبدالهادی شیرازی، آقای خوبی و امام خمینی استفاده کرد و در ۱۳۵۱ ش در پس اخراج ایرانیان از عراق به قم آمد و چندی در درس آیت الله العظمی گلپایگانی شرکت نمود. سپس به تهران رفت و سالی چند به درس آیت الله میرزا باقر آشتیانی حاضر شد و بهره های فراوان برد. سپس به زادگاهش بازگشت و سالیان فراوان به خدمات علمی و دینی پرداخت. وی به تدریس و منبر و اقامه جماعت (در مسجد رضوان) و روشنگری مردم، دوشادوش حضرات آیات: شیخ مرادعلی بختیاری و شیخ ابراهیم شریفی و سید محمد تقی طباطبایی اشتغال داشت و در جریان نهضت اسلامی

مردم ایران پیام‌ها و اعلامیه‌ها و رساله‌های امام را توزیع می‌کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی از سوی امام خمینی (در سال ۱۳۶۱ ش) به امامت جمعه زابل منصوب شد و در این منصب به مدت ۲۲ سال (تا سال ۱۳۸۳) به خدمات بزرگ دینی و اجتماعی، همانند: تأسیس مدرسه علمیه، کتابخانه و مرکز فرهنگی و مصالای المهدی، مرمت و بازسازی و بنیاد مساجد، سرپرستی بنیاد شهید و هلال احمر، حضور در مدارس و دانشگاه‌ها، تدریس سطوح عالی و خطبه‌ها و خطابه‌ها توفیق یافت و در دوران جنگ تحمیلی هم علاوه بر حضور در جبهه‌های نبرد و اعزام کاروان‌های رزمندگان و کمک‌های مردمی، فرزندش کاظم به خیل شهیدان اسلام و دو فرزندش هم به جانبازان انقلاب اسلامی پیوستند. از وی تقریرات دروس اساتیدش بر جای مانده است.

آن مرحوم در ۸۴ سالگی در روز شنبه ۷ مهر ۱۳۹۷ ش (۱۹ محرم الحرام ۱۴۴۰ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز دوشنبه پس از تشییع باشکوه و با حضور ده‌ها نفر از مردم استان سیستان که در آن عزای عمومی اعلام شده بود. و نماز آیت‌الله شیخ عباسعلی سلیمانی، در کنار مصالای المهدی به خاک سپرده شد. آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی در پیام تسلیت فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

فقدان اسفناک روحانی مجاهد مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای بیانی (قدس سره) موجب نهایت تأسف گردید. این عالم ربانی سال‌ها در منصب امامت جمعه آن منطقه و بعد از آن سرپرستی حوزه علمیه مشغول بود و در دوران زندگی پربارش طلاب لایق و ارزشمندی پرورش داد و تا آنجا که در توان داشت در آن منطقه حساس به نشر آثار اهل بیت (علیهم السلام) مشغول بود.

اینجانب به تمام علمای منطقه و اهالی محترم زابل و بیت شریف آن مرحوم صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم. علو درجات برای آن مرحوم و اجر جزیل برای بازماندگان از درگاه خداوند متعال مسألت دارم.

## حجت الاسلام موسوی اصفهانی

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر سید جمال‌الدین موسوی اصفهانی، یکی از فضلا و ائمه جماعات تهران به شمار می‌رفت.

فقید سعید در روز پنجشنبه ۲۱ آذر ۱۳۰۸ ش (۱۰ رجب ۱۳۴۸ ق) در اصفهان در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش مرحوم حجت الاسلام والمسلمین حاج سید حبیب‌الله عماد الواعظین (م ۱۳۵۱ ق) از وعاظ اصفهان بود. آن مرحوم در کودکی (۳ سالگی) پدرش را از دست داد و در سایه مهر مادر پرورید و بالید و پس از تحصیلات نخستین، همراه برادر بزرگ‌ترش مرحوم حجت الاسلام سید جلال‌الدین موسوی (م ۱۴۳۵ ق) به قم آمد و ادبیات را فرا گرفت. سپس در ۱۳۲۲ ش (۱۳۶۲ ق) راهی نجف اشرف شد و سطوح عالی را نزد حضرات آیات: شیخ محمد حسین دهاقانی (خرد)، سید مصطفی مهدوی، شیخ مجتبی لنگرانی، میرزا حسن یزدی، شیخ حسن صافی اصفهانی، سید حسین طباطبایی قمی و سید محمد روحانی فرا گرفت و برخی از این دروس را با آیت‌الله شهید سید محمد باقر صدر مباحثه می‌نمود و بین آن‌ها دوستی و صداقت تام برقرار بود (و برخی از آثار آن شهید را به فارسی ترجمه کرد) و پس از آن به دروس فقه و اصول آیت‌الله خوبی حاضر شد و مبانی علمی‌اش را استوار ساخت. سپس به تهران آمد و در دانشکده معقول و منقول شرکت کرد و دکترای فلسفه دریافت و همزمان به تدریس دروس دینی و عربی در دبیرستان‌های پایتخت

و سخنرانی در مجامع دینی پرداخت و با حضرات آقایان: خامنه‌ای، باهنر، شهید بهشتی و هاشمی رفسنجانی دوستی تام یافت. سپس به اصفهان بازگشت و به تأسیس کانون علمی و فرهنگی جهان اسلام (در خیابان آمادگاه) و اقامه جماعت در مسجد کازرونی (صبح) و مسجد جوادالائمه و سخنرانی در مجامع دینی و راهنمایی جوانان و برگزاری کلاس‌های علمی و عقیدتی و اردوهای فرهنگی اقدام نمود و به عنوان یکی از خطبای بنام اصفهان مطرح بود و علاوه بر آن در درس‌های آیت الله خادمی شرکت می‌نمود.

او در سال ۱۳۵۴ ش همراه با حضرت آیت الله حاج شیخ جعفر سبحانی سفری تبلیغی به کشورهای: آمریکا، مصر، عربستان و سوریه نمود و با دانشجویان ایرانی دیدار و برای آنان کلاس‌های متعدد برگزار کرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به دعوت شهید بهشتی به تهران آمد و به خدمت در نهادهای انقلابی پرداخت و در نیروی هوایی اصفهان به تبلیغ مبانی دینی و در ستاد انقلاب فرهنگی و سازمان تبلیغات اسلامی به خدمت به دین پرداخت و تولیت و امامت مسجد، مدرسه علمیه و مجتمع مذهبی حضرت موسی بن جعفر (ع) را بر عهده گرفت.

آثار چاپی اش عبارتند از:

۱. ترجمه ج ۴ الغدیر
۲. ترجمه اقتصادنا
۳. عدالت اجتماعی در اسلام
۴. کلیاتی پیرامون عبادات اسلامی
۵. ملاحظاتی پیرامون پیام‌های اقتصادی قرآن
۶. امیرالمؤمنین (علیه السلام) در عهد پیامبر (ترجمه کتابی از مرحوم سید محمد صادق صدر)
۷. سنت‌های اجتماعی تاریخ در قرآن (ترجمه کتابی از شهید سید محمد باقر صدر)
۸. مبانی تفکر شیعه (ترجمه عقائد الامامیه علامه محمد رضا مظفر)
۹. دفاع از حق (ترجمه کتابی از حسن الامین)
۱۰. نقش امرای هستی
۱۱. داستان انسان‌ها
۱۲. خاطرات

آن مرحوم در حدود ۹۰ سالگی در روز پنجشنبه ۲۶ مهر ۱۳۹۷ ش (۸ صفر الخیر ۱۴۴۰ ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش پس از تشییع در تهران به قم انتقال داده شد و پس از نماز خواهرزاده اش آیت الله سید محمد رجایی اصفهانی در باغ بهشت به خاک سپرده شد.